LONGYEARBYEN
LOKALSTYRE

Politisk sak

Vår referanse:	Saksbehandler:	Dato:
2024/992-22-U64	Lars-Arne Oldernes	30.09.2026

Strategi for bruk av midler fra besøksbidrag

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Administrasjonsutvalget		07.10.2026
Lokalstyret		21.10.2026

Administrasjonssjefens anbefaling:

Lokalstyret vedtar strategisk bruk av midler fra besøksbidrag slik det er beskrevet i saken.

Sammendrag og konklusjon:

Prinsipp for bruk av midler fra besøksbidrag.

1. Kompensasjon for belastning fra turisme
2. Lokal nytte og legitimitet
3. Bærekraftig reisemålsutvikling

Fordeling av midlene på områder:

- 55-60% til infrastruktur og kapasitet
- 15-20% til myk infrastruktur: Tiltak for lokalsamfunn og aksept
- 15-20% til myk infrastruktur: Besøksstyring, reisemålsledelse og bærekraftig reisemålsutvikling
- 5-10% til andre tiltak

Saksopplysninger:

Lov om besøksbidrag er gjort gjeldende fra 1.juli 2026. Lovens kapittel 2 og 3 gjelder ikke for Svalbard. Lovens kapittel 4 gjelder kun for Longyearbyen. Loven gir to føringer:

1. Besøksbidraget skal finansiere offentlig infrastruktur og offentlige tjenester som er en forutsetning for reiselivsaktivitet i Longyearbyen, og andre tjenester for reiselivet.
2. Det kan utarbeides en forskrift om besøksbidrag for Longyearbyen.

Forskrift har vært på høring og 25 ulike høringssvar er mottatt innen fristen 3.juni 2026.

Lov med forskrift hjemler innkreving av besøksbidrag og er begrenset til arealplanområdet. Forskriften omhandler hvem som skal betale besøksbidrag, hvor mye, hvem som er unntatt, opplysningsplikt, innbetaling og innkreving.

I motsetning til besøksbidragodningen på fastlandet, kan ikke tiltak knyttet til natur og kulturmiljøer finansieres med midler fra besøksbidrag. Svalbard miljøvernfond er adressen for den typen tiltak.

Utover lovens tekst sier ikke forskriften noe om hva inntektene fra besøksbidraget skal brukes til.

Det er derfor nødvendig med en strategi som går videre med disse tre punktene:

- **Offentlig infrastruktur (som er en forutsetning for reiselivet)**
- **Offentlige tjenester (som er en forutsetning for reiselivet)**
- **Andre tjenester for reiselivet**

Det er kun disse tre punktene som er nevnt i lov om besøksbidrag kap.4 - 2.ledd.
Det er Longyearbyen lokalstyre som disponerer besøksbidraget og skal avlegge regnskap for bruken av inntekten.

Hverken loven eller forskriften sier noe om involvering, bruken av inntektene, eller hvordan kunnskapsgrunnlaget forut for et lokalstyrevedtak skal være. Derimot har Justis og beredskapsminister Astri Aas-Hansen (også Svalbardminister) gitt til kjenne sine forventninger.

- Forventer at midlene skal brukes av lokalstyret i samråd med reiselivsnæringen
- Legger vekt på tillit og samarbeid mellom lokalsamfunn, næring og besøkende
- Gir lokalstyret ansvar og handlingsrom, uten detaljert statlig styring av involvering

I NOU 2023:10 (leve og oppleve) foreslås besøksbidraget som medfinansiering til utfordringer på særlige turistmål. Modellen med reisemålsledelse er her et forslag utredningen mener vil gi god involvering og bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for lokalstyre/kommunestyre før beslutninger tas.

I spørsmål til lokalstyret den 10.juni 2026 ble det også spurt om det vil bli etablert en reisemålsledelse. Lokalstyreleder bekreftet i sitt svar at det ville skje. Se egen sak for etablering av reisemålsledelse.

Strategisk bruk av midler fra besøksbidrag:

I høringsuttalelsene er det gitt noen innspill på hva midlene kan benyttes til. Det er en forventning om at midlene ikke bare benyttes til «hard infrastruktur» som vei, vann og energi. Det er nevnt informasjon, besøksstyring, tiltak for å redusere konflikter og reisemålsledelse. Videre er det nevnt at ordningen må oppleves som rettferdig og ha støtte i lokalsamfunnet.

Lov om besøksbidrag har gitt føring for bruken av midlene i tre punkter. Disse er såpass vide at de gir lokalstyret et stort handlingsrom for bruken av midlene. Som strategi for bruken av midlene kan det etableres noen prinsipper. Det foreslås 3 grunnprinsipper for bruken av midlene.

Forslag til tre overordnede prinsipper for bruk av besøksbidraget:

1. Kompensasjon for belastning fra turisme
2. Lokal nytte og legitimitet
3. Bærekraftig reisemålsutvikling

Forslag til prioritert bruk av midler fra besøksbidrag:

Hovedprioritet: Infrastruktur og kapasitet. 55-60% av midler fra besøksbidrag
Dette kan være:

- Vedlikehold og oppgradering av veier og transportløsninger, herunder gang- og sykkelveier
- Havn og besøkslogistikk i havneområder
- Tilpassing av sentrum og fellesområder
- Vann og avløp
- Avfallshandtering knyttet til turisme
- Utvidet brann- og redningsberedskap knyttet til turisme
- Besøksinfrastruktur, som toalett, skilting og merking av traseer.

Hovedprinsippet begrunnes med at turisme også gir slitasje på en presset infrastruktur og at prinsippet er hovedformålet i lov og forskrift. I tillegg vil tiltakene gi synlig nytte og ha legitimitet i befolkningen.

Myk infrastruktur: Tiltak for lokalsamfunn og aksept. 15-20% av midlene
Dette kan være:

- Regulering av trafikk og tiltak for bedre sameksistens.
- Besøksverter (byverter) ved arrangementer og/eller mange besøkende
- Støtte til kultur og samfunnstiltak for både besøkende og lokale. Dette kan være matfestival, solfestuke og lignende.

Det er et mål om at dette skal gi økt lokal aksept og bedre sameksistens mellom besøkende og fastboende.

Myk infrastruktur: Besøksstyring, reisemålsledelse og bærekraftig reisemålsutvikling. 15-20% av midlene.
Dette kan være:

- Reisemålsledelse
- Ikke kommersielle Informasjonstiltak for besøkende
- Utarbeide besøksstrategi
- Innsamling av data og utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag
- Tiltak innenfor merkeordningen bærekraftig reisemål

Begrunnelsen er at god styring med adferdsrelaterte utfordringer kan redusere behov for fysiske tiltak.
Hensikten med besøksstyring er å redusere miljøskade og slitasje, samt redusere konflikter.
Ønsket er en mer kontrollert turisme og lavere langsiktige kostnader.

Åpen post for andre tiltak. Ca. 5-10%

- …

Vurdering:

Hvor store beløp besøksbidraget kan dreie seg om er uavklart. Tidligere beregninger har vært på 19-20 millioner kroner. Dette er selvsagt avhengig av hvilke satser som blir vedtatt i forskriften. Utvikling i antall besøkende vil også variere noe fra år til år. Akkurat nå synes trenden noe færre besøkende enn de foregående årene. Det vurderes derfor som hensiktsmessig å ikke bevilge større beløp fra disse midlene før inntekten er kommet.

Det første året Longyearbyen får slike midler bør det være en egen sak basert på faktisk hvor mye inntekten utgjør. Senere år kan en ta bevilgningen i den årlige budsjettbehandlingen med basis i siste års inntekt.

Lokalstyre bør uansett ikke forskuttere bruken av pengene. Dette for å unngå rentekostnader eller unødvendig opptak av lån.

Det kan være hensiktsmessig at man ser på strategien på nytt når forskriften er endelig vedtatt.

Andre vedlegg (ikke vedlagt):